

І. Г. МАНЦУРОВ,
*професор, доктор економічних наук,
член-кореспондент НАН України,
заслужений економіст України,
директор Інституту системних статистичних досліджень,*
С. Г. ДРИГА,
*професор, доктор економічних наук,
заслужений економіст України,
завкафедрою економіки і фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету
(Київ)*

КОНКУРЕНЦІЯ І ПІДПРИЄМНИЦТВО — НЕВІД'ЄМНИЙ АТРИБУТ РИНКУ

I. G. MANTSUROV,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Corresponding Member of the NAS of Ukraine,
Honored Economist of Ukraine,
Director of the Institute of System Statistical Studies,*
S. G. DRYGA,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Honored Economist of Ukraine,
Head of the Chair of Economy and Finances
of Kiev National University of Trade and Economics
(Kyiv)*

COMPETITION AND BUSINESS ARE INTEGRAL ATTRIBUTES OF A MARKET

Вирішенню якщо не всіх, то більшості практичних завдань має передувати наукове опрацювання відповідної проблематики. Без глибокої теорії та системних досліджень діалектики конкуренції та підприємництва неможливо сформулювати сучасне, цивілізоване, об'єктивне розуміння природи, джерел, ролі, наслідків їх розвитку як у конкретному часовому вимірі, так і у визначенні перспективи цих системних явищ, особливо у відношенні до конкретного стану національної економіки країни. Відомий вислів “немає нічого практичнішого за хорошу теорію”, у правоті якого переконаємося щодня, абсолютно підтверджується логікою проведеного дослідження означеної проблематики в монографії професора З. Варналія [1].

Дати детальнішу оцінку об'ємній праці, яка складається з дев'яти розділів, охоплює дуже широке поле питань у площині проблематики дослідження, — завдання не з простих. Проте є, на наш погляд, найістотніші позиції, які роблять це дослідження сучасним і, головне, таким, що несе практичну складову у спрямуванні економічної політики України на нарощування конкурентних переваг у глобальному світі.

© Манцуров Ігор Германович (Mantsurov Igor Germanovych), 2016; e-mail: imantsurov@gmail.com;
© Дрига Сергій Георгійович (Dryga Sergii Georgiiovych), 2016; e-mail: sagird53@gmail.com.

Через усю монографію проходить думка про те, що саме рівень конкурентоспроможності національної економіки є індикатором успішності країни та ефективності функціонування різних сфер ринкової економіки, а втрата такої конкурентоспроможності може призвести не тільки до зниження добробуту населення, але й до втрати економічної, і навіть політичної, незалежності. Тому формування конкурентоспроможної національної економіки буде пріоритетною і стратегічною метою соціально-економічної політики України не на рівні маніфесту, а на рівні прикладного завдання перманентного характеру.

Наріжним каменем національної стратегії розвитку має стати реалізація традиційних конкурентних переваг при одночасному створенні умов щодо використання здобутків у наукоємких високотехнологічних галузях. Йдеться про мобілізацію фактора динамічної конкурентної переваги, що має самовідтворювальну природу. Для цього необхідними є масштабні заходи щодо оновлення системи організації наукових досліджень та освоєння їх досягнень; розширення зв'язку "наука – технологія – виробництво" і "наука – технологія – виробництво – екологія"; сприяння кадровому забезпеченню інноваційної діяльності та розвитку з цією метою системи національної освіти.

У монографії абсолютно переконливо доведено думку про те, що довготривала екстенсивна експлуатація природних ресурсів України традиційними (індустріальними) технологіями загрожує формуванню конкурентоспроможної національної економіки саме тому, що традиційна економіка не здатна продукувати робочі місця інтелектуального рівня. За таких умов тенденція "відпливу інтелекту" набуває загрозового негативного значення для рівня національної безпеки країни.

На думку автора монографії (і ми з ним погоджуємося), орієнтація і логіка створення конкурентоспроможної національної економіки з розвинутою національною системою підприємництва повинні забезпечувати: економічну незалежність, яка означає, насамперед, самостійне формування економічної політики, здійснення державного контролю над національними ресурсами та державного регулювання економіки; здатність використовувати національні конкурентні переваги для гарантування рівноправної участі у міжнародній торгівлі; стійкість і стабільність національної економіки тощо.

Саме завдяки реалізації такого підходу можна, як справедливо наголошує автор, забезпечити: стабільність і надійність функціонування всіх елементів економічної системи, захист різних форм власності, створення гарантій для ефективної підприємницької діяльності, стримування дестабілізуючих факторів; здатність до саморозвитку і прогресу, тобто до вибору власної моделі розвитку, до самостійних реалізацій та захисту національних економічних інтересів, а також постійної модернізації виробництва, ефективної інвестиційної та інноваційної політики, розвитку інтелектуального і духовного потенціалів країни.

Вирішити такі глобальні завдання неможливо без соціальної політики, яка має базуватися на новій парадигмі. Як стверджує автор, вона є достатньо простою і зрозумілою тільки в тому разі, коли спрямовується на створення можливостей для населення мати достатній доступ до джерел доходу. Звідси випливає відповідь на запитання про те, як подолати бідність, – необхідно формувати дійову інфраструктуру, яка б дозволила населенню працювати і заробляти.

Звичайно, наукові праці пишуться вченими. Проте будь-яке сумлінне дослідження не розкриває емоційний стан автора, його позицію до подій і явищ не як науковця, а просто як пересічної людини, нашого сучасника. Не дозволяє собі цього і професор З. Варналій, викладаючи свою авторську позицію, але у фіналі монографії все стає на свої місця, коли він завершує висновки свого масштабного дослідження словами великого Кобзаря: “Ох, не однаково мені”. І, може, ми порушуємо формат рецензії, але не можемо не відзначити, що це — абсолютно патріотична праця.

Список використаної літератури

1. *Варналій З.С.* Конкуренція і підприємництво : моногр. — К. : Знання України, 2015. — 463 с.

References

1. Varnalii Z.S. *Konkurentsiya i Pidpryemnytstvo* [Competition and Business]. Kyiv, Znannya Ukrainy, 2015 [in Ukrainian].

Рецензія надійшла до редакції 22 липня 2016 р.
